

DARAXTLARNING KESILISHINI EKOLOGIYAGA TA'SIRI

Raximiy Xurshidaxon Sharifovna

Xorazm viloyati Urganch shahri

Toshkent Tibbiyot Akademiyasi Urganch filiali 1-kurs talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13774581>

Annotatsiya. Ushbu maqolada tabiatimizdagi daraxtlarning kesilishini ekologiya va atrof-muhitga jiddiy zarar keltirishi, hamda turli kasalliklarni keltirib chiqarishi haqida ilmiy qarashlar berilgan.

Kalit so'zlar: Yashil maydon, havo harorati, zonalar, kondensatsiya, ventilyatsiya, ekologiya, atrof-muhit, tabiat, atmosfera, parnik gazlari, ish haqi, ma'muriy, o'simlik, daraxt, spirt, fitosid modda, hudud.

THE EFFECT OF CUTTING TREES ON THE ECOLOGY

Abstract. This article provides scientific views on the fact that the cutting of trees in our nature causes serious damage to ecology and the environment, as well as various diseases.

Key words: Green area, air temperature, zone, condensation, ventilation, ecology, environment, nature, atmosphere, greenhouse gases, salary, administrative, plant, tree, alcohol, phytacid substance, area.

ВЛИЯНИЕ ВЫРУБКИ ДЕРЕВЬЕВ НА ЭКОЛОГИЮ

Аннотация. В этой статье представлены научные взгляды на то, как вырубка деревьев в нашей природе может нанести серьезный ущерб экологии и окружающей среде, а также вызвать различные заболевания.

Ключевые слова: Зеленая зона, температура воздуха, зоны конденсации, вентиляция, экология, окружающая среда, природа, атмосфера, парниковые газы, заработная плата, административный, растение, дерево, спирт, фитацидное вещество, территория.

Dunyo bo'yicha yashil maydonlar quruqlikning 30% ni tashkil qiladi. O'rta kattalikdagi daraxt kuniga uch kishining nafas olishi uchun zarur bo'lgan miqdorda kislorod chiqaradi.

O'simliklar shahar muhitini mikroilqimini yaxshilaydi, tuproqni, binolarning sirtini, yo'l sirtini haddan tashqari qizib ketishidan himoya qiladi. Hozirgi kunda dunyodagi rivojlanayotgan mamlakatlar kabi, shaharlarning rivojlanishi oqibatida ekin maydonlarining qisqarishi ortib bormoqda. Yozda shaharlardagi havo harorati o'simliklarnikiga qaraganda ancha yuqori. Katta bug'lanish qobilyatiga ega bo'lgan yashil maydonlar havo namligi va haroratiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi, ijobiy issiqlik hissini keltirib chiqaradi. Yashil zonalar huddi namlikni tartibga soladi: quruqlik davrida o'simliklar bug'lanishini oshiradi, yuqori namlikda suv bug'lari barglarda – salqin yuzalarda kondensatsiyalanadi. Daraxtlar va butalar yordamida butun shahar hududini yoki uning alohida qismlarini ventilyatsiya qilishni yaxshilash shahar rivojlanishini salbiy shamollardan himoya qilish, havo harakati tezligini tartibga solish va havo oqimlarining yo'nalishini o'zgartirish mumkin. Hozirgi kunda shahar yashil fondi 45383, 41 gektar maydonni egallaydi, bu shahar hududining 56, 7% ini tashkil qiladi.

So'nggi vaqtlarda ijtimoiy tarmoqlarda respublikamizning turli burchaklarida daraxtlarning noqonuniy kesilayotgani bilan bog'liq xabar va videolavhalar keng tarqaldi.

Odamlar tabiatga yetkazilayotgan bu zarardan keskin norozi. Ayrimlar ko'chalardagi daraxtlardan hukumat qarori bilan kesilyapti, degan o'yda hodisaga beparvo qarayotgan bo'lsa, boshqalar qonunbuzarlik haqida darhol tegishli tashkilotlarga xabar bermoqda. Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish davlat qo'mitasining ma'lum qilishicha, so'nggi bir hafta ichida tashkilotga shahardagi daraxt va butalarning noqonuniy kesilishi bilan bog'liq 88 ta murojaat kelib tushgan.

- "Inson faoliyati va tabiatga bevosita ta'siri natijasida yil sayin atmosfera qatlami zaharli karbonat angidrid va boshqa gazlarga to'lib bormoqda"- deydi. Ekologiya va atrof - muhitni muhofaza qilish davlat qo'mitasining ekologik nazorat inspeksiyasi boshlig'i O'lmas Sobirov.

Olimlarning ta'kidlashicha 2000 – 2010-yillar atmosferada parnik gazlarning so'nggi 30 yildagi eng kuchli to'planishi kuzatilgan. 2014-yil esa, ularning havodagi zichligi rekord darajasiga yetgan. Bu insoniyat uchun chinakam fojia. Chunki odamzotning yashashi va nafas olishi uchun, toza havo kerak. Buning eng maqbul yo'llaridan biri daraxtlardir.

Agarda daraxtlarni noqonuniy kesishsa, eng kam ish haqining 300 barobaridan oshmasa, qonunbuzarlarga nisbatan ma'muriy javobgarlik qo'llaniladi. Bunda o'simlik dunyosiga keltirgan zarar diametri bo'yicha hisoblab chiqiladi va barchasi qonunni buzganlardan undiriladi.

Daraxtlar kesilaversa, biz ularni oldini olmasak, oqibatda quyosh nurlaridan turli xil kasalliklarning kelib chiqishiga sabab bo'ladi. Quyosh odatda rangli va ko'rinmas nurli to'lqinlar tarqatadi. Infraqizil va ultrabinafsha nurlari ko'rinmas sanaladi. Ularning ko'rinmas nurlari inson organizmiga ko'proq ta'sir o'tkazadi. Natijada, oftob urushi, ko'ngil aynishi, bosh og'rish, aylanishi, hushdan ketish, terining quruqlashishi, teri saratoni, ko'zning to'rpardasi zararlanishi, terining qarishi, ajin tushishi, terida dog'lar paydo bo'lishi, yuzda sepkillar bo'lishi, sochning qurishi, sochning to'kilishi, sochning rangining xiralashishi kabi kasalliklarga sababchi bo'ladi.

Shuning uchun daraxtlar bizga kerak. Ular salqin havoni ta'minlab, quyosh nurlarida oz miqdorda bo'lsa ham saqlab turishiga yordam beradi.

Bugungi kunda turli davlat tizimiga ega bo'lgan mamlakatlar, har xil irqqa, dinga va millatga mansub xalqlar tinch-totuv yashash yo'lini tutib, bir-birlariga yordam qo'lini cho'zmoqdalar. Shunday bir sharoitda sayyoramiz hayotiga havf solib turgan hatar borki, uni faqat barcha davlatlar birlashib bartaraf etishi mumkin. Bu ham bo'lsa, Yer yuzidagi atrof-muhit holatining yomonlashuvi va buning natijasida ro'y berishi mumkin bo'lgan ekologik halokat havfidir. Shuning uchun tabiatga ozor yetkazmaylik. Daraxtlar havodagi zararli karbonat angidridni yutib, o'rniga kislorod ishlab chiqaradi va bizning nafas olishimizga yordam beradi.

Undan tashqari ular issiqda salqinlikni beradi, atrof-muhitni shovqinlardan himoya qiladi.

Ma'lumotlarga ko'ra, hozirgi kunda dunyo bo'yicha 3 trillion atrofida daraxt mavjud.

Biroq har bir daqiqada ularning 27 ta futbol maydoniga teng qismi kesilmoqda. Yana bir ma'lumotni aytib o'tish joizki, Prezidentimiz Shavkat Miromonovich Mirziyoyev (2019-2020) yillar atrofida "Yashil makon" umummilliy loyihasini e'lon qilgandi. Selektorda Prezidentimiz "Har bir Shahar va tuman markazida 2 tadan "Yashil maydon" va jamoat parklari tashkil etiladi" - degan edi. Loyiha doirasida yiliga 200 mln tup daraxt va buta ko'chatlarini ekish rejalashtirilgan edi. Bu loyiha yaxshi tarzda samara berib, o'z natijasini ko'rsata oldi.

Tabiat bizga turli xil in'omlar beryapti. Tabiatdan turli xil narsalar olyabmiz. Ayniqsa daraxtlardan ko'plab narsalar olamiz. Masalan; daraxtdan qog'oz, qarag'ay daraxtidan spirt, fitosid modda va h.k. Bunga misol "Zomin" sihatgohida. Bu hududda mikroorganizmlar kamroq.

Shuning uchun bu yerning aholisi uzoq umr ko'rishadi, bizga nisbatan. Archalar toza havoni ta'minlashga yordam beradi. Nafaqat archalar, barcha daraxtlar bizga zarur. Ularni besabab kesmaylik. Ekologiya va atrof muhitni asraylik!

REFERENCES

1. "Ekologiya va madaniyat". Bo'ri Ziyomammedov. "Mehnat" nashriyoti va "Chinor" ENK. Toshkent 1997kon.